

Právo na soudní ochranu

Je úkolem Ústavního soudu posoudit, dosahuje-li absence reakce obecného soudu na argumentační tvrzení účastníků řízení intenzity svévole

(Ústavní nález sp.zn. II.ÚS 1096/17, ze dne 19.12.2017)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelek B.S. a V.K., obou zastoupených JUDr. M.Z., advokátem, se sídlem P., proti rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2016, č. j. 28 Cdo 812/2016-530, za účasti Nejvyššího soudu jako účastníka řízení, a Státního statku Jeneč, státního podniku v likvidaci, se sídlem Ř., zastoupeného JUDr. J.R., advokátem, se sídlem P., jako vedlejšího účastníka řízení, tak, že rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2016, č. j. 28 Cdo 812/2016-530, bylo porušeno právo stěžovatelek na spravedlivý proces zakotvené v článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2016, č. j. 28 Cdo 812/2016-530, se ruší.

Z odůvodnění:

I.

Argumentace stěžovatelky

1. Ústavní stížností doručenou Ústavnímu soudu dne 10. 4. 2017, která po formální stránce splňuje náležitosti požadované zákonem č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), napadly stěžovatelky v záhlaví uvedené rozhodnutí s tvrzením, že jím byla porušena jejich ústavně zaručená práva zakotvená v článku 36 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"), v článku 95 odst. 1 Ústavy České republiky (dále jen "Ústava"), a v článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva").

2. Stěžovatelky v ústavní stížnosti zejména namítají, že se dovolací soud nezabýval doplněním dovolání ze dne 17. 1. 2014, ani v plném rozsahu dovolacími námitkami pod bodem 2-11, když podání právního předchůdce stěžovatelek ze dne 17. 1. 2014 doručené Nejvyššímu soudu dne 20. 1. 2014, obsahující doplnění dovolání o námitky pod bodem 9-11, a rozšíření argumentace, pokud jde o dovolací důvody uplatněné v dovolání ze dne 9. 12. 2013, nebylo stejně jako návrh ze dne 17. 1. 2014 na odklad právní moci zažurnalizováno, a bylo pouze založeno do příloh spisu. Vzhledem ke skutečnosti, že rozhodnutí odvolacího soudu bylo doručeno právnímu předchůdci stěžovatelek dne 26. 11. 2013, lhůta pro podání dovolání tedy skončila dne 27. 1. 2014. Obě podání doručená Nejvyššímu soudu dne 20. 1. 2014 tedy byla podána včas, a pokud se jimi Nejvyšší soud nezabýval, porušil nepochybně práva stěžovatelek na spravedlivý proces. Stěžovatelky v této souvislosti ukazují na judikaturu Ústavního soudu, podle které je povinností státu, aby organizoval své soudnictví tak, aby principy soudnictví zakotvené v Listině a Úmluvě byly respektovány, a případné nedostatky v tomto směru nemohou jít k tíži občanů. Stěžovatelky také nesouhlasí se způsobem, jakým dovolací soud vypořádal námitku pod bodem 1. dovolání, která se vztahovala k v praxi dovolacího soudu dosud neřešené otázce, zda hospodářská budova/stavba může sloužit zemědělské výrobě ve smyslu § 1 odst. 1 písm. c) zákona o půdě, není-li základním účelem a předmětem činnosti jejího uživatele jako organizace zřízené dle § 31 zákona č. [576/1990](#) Sb., (rozpočtová pravidla republiky) zemědělská výroba. Pokud dovolací soud v této souvislosti odkazuje na právní

závěry vyjádřené v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. 28 Cdo 1001/2004 či ze dne 19. 9. 2005, sp. zn. 22 Cdo 1886/2005, stěžovatelky namítají, že citovaná rozhodnutí se týkají problematiky zahrnutí pozemku do zemědělského půdního fondu, což je kategorie vycházející ze zákona č. [53/1966](#) Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, obsah dovoláním nastíněné otázky však s problematikou zemědělského půdního fondu vůbec nesouvisí, neboť spornou je otázka aplikace § 1 odst. 1 písm. c) zákona o půdě, kde je určující zařazení do kategorie hospodářské budovy sloužící zemědělské výrobě. Odkázal-li Nejvyšší soud na svůj rozsudek ze dne 1. 2. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4634/2010 nebo ze dne 29. 10. 2009, sp. zn. 28 Cdo 1081/2009, podle kterých posouzení, zda lze restituční nároky posuzovat podle ustanovení zákona o půdě, nelze učinit bez zohlednění § 30 zákona o půdě rozšiřujícího okruh působnosti zákona o půdě i na pozemky, jež sice nespádají do definice uvedené v § 1 odst. 1 zákona o půdě, avšak byly v době přechodu na stát užívány pro zemědělskou výrobu, poukazují stěžovatelky na skutečnost, že § 30 zákona o půdě se vztahuje pouze na pozemky odňaté v rozhodném období, tj. od 25. února 1948 do 1. ledna 1990. V daném případě se navíc nejedná o restituční nárok oprávněné osoby a obnovení jejích vlastnických práv či poskytnutí náhrady dle části druhé zákona o půdě, nýbrž o problematiku určení subjektu, jemuž náleží za stát vykonávat právo hospodaření nebo právo správy k dotčeným pozemkům, tj. výlučně o problematiku dle části první zákona o půdě. Nejvyšší soud dle stěžovatelek pochybil také tím, že neřešil dovoláním nastolenou otázku, zda osoba, která je v dobré víře o právu převodce nakládat s majetkem státu, může do svého vlastnictví platně nabýt majetek z vlastnictví státu na základě dvoustranného právního úkonu, kdy za stát jako převodce jedná v dobré víře subjekt, kterému právo hospodaření nebo právo správy majetku ve vlastnictví státu formálně nepřisluší. Stěžovatelky považují za nesprávný také závěr Nejvyššího soudu, že na řešení dovolacích námitek pod bodem 2), 4) a 5) rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném výroku ve věci samé nezávisí, neboť je odvolací soud neřešil, a že tyto otázky přípustnost dovolání založit nemohou. Právní předchůdce stěžovatele veškeré otázky, které jsou obsahem jeho dovolacích námitek, uplatnil, a skutečnost, že odvolací soud se s některými námitkami vypořádal velmi stručně nebo nedostatečně právě proto, že vycházel z nesprávného právního posouzení platnosti smlouvy o postoupení ze dne 10. 10. 2006, která dle jeho pohledu všechny odvolací námitky "překonávala", nelze vykládat k tíži stěžovatelek tak, že tyto námitky otázku přípustnosti dovolání nezakládají.

II.

Vyjádření účastníků

3. Ve smyslu § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu umožnil Ústavní soud účastníku řízení a vedlejšímu účastníku, aby se vyjádřili k ústavní stížnosti. Státní pozemkový úřad se k ústavní stížnosti nevyjádřil.

4. Nejvyšší soud nepovažuje ústavní stížnost za opodstatněnou a odkazuje na svou podrobnou argumentaci použitou v napadeném rozsudku, kterou i nadále považuje za správnou, a na závazný právní názor uvedený v nálezu ze dne 28. 1. 2016. sp. zn. IV. ÚS 2642/14 (jímž bylo zrušeno dřívější usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 5. 2014, č. j. 28 Cdo 247/2014-477), podle něhož i v případě, kdy by dovolací soud následně dospěl k závěru, že dovolací námitka stěžovatele stran rozsahu námitek dlužníka vůči postupníkovi při postoupení pohledávky je skutečně důvodná, bude dovolání stěžovatele odmítnuto, příp. zamítnuto, a rozhodnutí dovolacího soudu tak nepovede ke kasaci dovoláním napadeného rozhodnutí. Nejvyšší soud poté vyvrací námitky stěžovatelek, pokud jde o dovolací důvody pod body 1-6 dovolání. Pokud jde o tvrzení stěžovatelek, že dovolací soud porušil jejich ústavně zaručená práva, neboť se nezabýval otázkami uplatněnými pod body 7) a 8), to považuje Nejvyšší soud za neopodstatněné a dodává, že v rámci své rozhodovací činnosti ustáleně dovozuje, že je-li závěr soudu založen současně na dvou na sobě nezávislých důvodech, pak sama okolnost, že jeden z nich neobstojí, nemůže mít na správnost tohoto závěru vliv, obstojí-li důvod

druhý (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 2003. sp. zn. 32 Odo 330/2003). Obstál-li tedy závěr odvolacího soudu, že dohoda ze dne 12. 10. 2006 je absolutně neplatná z důvodů podrobně vylíčených v odůvodnění napadeného rozhodnutí, bylo zcela nadbytečné, aby se dovolací soud zabýval dalším důvodem neplatnosti této dohody, k němuž dospěl při svém rozhodnutí odvolací soud (námitkami dovolatele vztahujícími se k otázkám č. 7 a 8). Ve vztahu k otázce č. 9) dovolací soud podotýká, že rovněž tato otázka nebyla způsobilá přípustnost dovolání založit, neboť na ní rozhodnutí odvolacího soudu nezávisí. Odvolací soud totiž ve svém rozhodnutí neřešil vliv tvrzeného nakládání s předmětnými pozemky přede dnem účinnosti zákona č. [569/1991](#) Sb. na přechod těchto pozemků do správy Pozemkového fondu ČR. Nutno navíc opětovně poukázat na závěry uvedené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 7. 4. 2010. sp. zn. 28 Cdo 747/2010, v němž bylo dovozeno, že právo hospodaření k nemovitosti, na niž se vztahuje zákon č. [229/1991](#) Sb., přísluší Pozemkovému fondu ve smyslu § 17 odst. 1 tohoto zákona ex lege, a k dovršení změny subjektu oprávněného hospodařit s takovou nemovitostí již není třeba dalšího rozhodnutí. V dané věci ze skutkových zjištění vyplynulo, že ke dni účinnosti zákona o půdě byly předmětné pozemky zapsány pro Českou republiku (s právem hospodaření pro výzkumný ústav). Toto právo hospodaření výzkumného ústavu zaniklo již dnem účinnosti zákona o půdě [§ 22 odst. 1 písm. f)] a právo správy náleželo od účinnosti zákona o půdě, tj. od 24. 6. 1991 resp. od 1. ledna 1992, Pozemkovému fondu ČR (§ 17 odst. 1 zákona o půdě), který byl při hospodaření s tímto majetkem povinen postupovat v souladu s ustanovením § 14 odst. 1, 2, 3 a 4 zákona o majetku ČR, přičemž podle ustanovení 16 odst. 4 zákona o půdě nebylo možno náhrady poskytnout k nemovitostem ve správě pozemkového fondu. Dovolací soud proto ve shodě s odvolacím soudem setrvává na právním názoru, že dohoda ze dne 12. 10. 2006 je absolutně neplatná podle § 39 obč. zák. (přitom není rozhodující, zda účastníci této dohody o důvodu její neplatnosti věděli či nikoliv). Pokud jde o otázku č. 10), touto otázkou nebylo zapotřebí se zabývat ze stejného důvodu jako u otázek č. 7) a 8). Pakliže ob stojí závěr odvolacího soudu, že dohoda ze dne 12. 10. 2006 je jako celek absolutně neplatná, bylo zcela nadbytečné, aby se dovolací soud zabýval námitkami vztahujícími se k částečné neplatnosti dohody. Spatřoval-li původní dovolatel důvod dovolání v nesprávné aplikaci § 132 občanského soudního řádu při hodnocení důkazů a zjišťování skutkového stavu, Nejvyšší soud ustáleně judikuje, že samotné hodnocení důkazů odvolacím soudem nelze úspěšně napadnout dovolacím důvodem podle § 241a odst. 1 o. s. ř. Pro úplnost Nejvyšší soud uvádí, že z důvodů uvedených výše neshledal v daném případě předpoklady pro odklad právní moci rozsudku odvolacího soudu. Nejvyšší soud je proto přesvědčen, že napadené rozhodnutí plně vyhovuje základním požadavkům kladeným na soudní rozhodnutí tj. zejména požadavkům předvídatelnosti, srozumitelnosti a vnitřní bezrozpornosti, a navrhuje ústavní stížnost stěžovatelek odmítnout podle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

5. Vedlejší účastník Státní statek Jeneč, státní podnik v likvidaci, ve svém vyjádření uvádí, že se plně ztotožňuje s Nejvyšším soudem, který dospěl k závěru, že dovolání právního předchůdce stěžovatelek je ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné pouze k řešení otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, tj. zda "dohoda o vypořádání restitučního nároku převodem nemovitosti" ze dne 12. 10. 2006 je absolutně neplatným právním úkonem ve smyslu ustanovení § 39 obč. zák. Vedlejší účastník se ztotožňuje se závěrem soudů, že posuzovaná dohoda je neplatná, a je přesvědčen, že soudy ve svých rozhodnutích přihlédly ke všem rozhodným okolnostem a výsledkům rozsáhle provedeného dokazování. Jejich rozhodnutí jsou tedy nejen dostatečně podložena zákonnými důvody a řádně odůvodněna, ale jsou také ústavně souladná. Vedlejší účastník proto navrhuje, aby Ústavní soud ústavní stížnost stěžovatelky jako zjevně neopodstatněnou odmítl, případně ji zamítl.

6. Ústavní soud zaslal uvedená vyjádření stěžovatelkám, aby se k nim mohly vyjádřit. Ve své replice stěžovatelky trvají na tom, že právní závěry vyjádřené v rozhodnutích dovolacího soudu, na něž je v odůvodnění napadeného rozhodnutí odkazováno, se týkají zahrnutí pozemku do tzv. "zemědělského půdního fondu", který nelze s ohledem na odlišnou právní úpravu zaměňovat s pojmem "zemědělská

výroba". Pokud jde o závěr o údajné funkční propojenosti a tvorbě jediného funkčního celku, ten je excesem a nepřipustnou libovůlí obecných soudů při hodnocení provedených důkazů. Stěžovatelky zdůrazňují, že dovolací soud se soustředil pouze na posuzování platnosti smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 10. 10. 2006 a dalším zásadním odvolacím výhradám se nevěnoval vůbec nebo nedostatečně v rozsahu pouze pěti řádků. Také Městský soud v Praze nedostal své povinnosti projednat odvolání a řádně odůvodnit své rozhodnutí, zejména jak věc posoudil po právní stránce. Za daného stavu, kdy učiněný závěr o neplatnosti postupní smlouvy není na místě (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2016, sp. zn. IV. ÚS 2642/14, bod 24 a násl.), stěžovatelky zastávají stanovisko, podle něhož by zjevné pochybení odvolacího soudu, který nesplnil požadavky kladené na kvalitu odůvodnění rozhodnutí, nemělo představovat překážku pro to, aby se mohly domáhat nápravy cestou mimořádného prostředku. Stěžovatelky nesouhlasí ani se závěrem dovolacího soudu "založeného současně na dvou na sobě nezávislých důvodech", jak byl aplikován na projednávanou věc, kdy v odůvodnění napadeného rozsudku se žádné podrobné vylíčení důvodů vedoucích k závěru o absolutní neplatnosti z pohledu daných námitek nenachází. Naopak dovolací soud na str. 15 odstavci druhém výslovně uvádí, že námitkami pod bodem 7) a 8) je nadbytečné se zabývat. Ve světle nálezu Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2016, sp. zn. IV. ÚS 2642/14, mají stěžovatelky za to, že napadené rozhodnutí je opět nepředvídatelné a neodpovídající náležitostem a požadavkům kladeným na soudní rozhodnutí, tím spíše, že se dovolací soud nezabýval námitkami bodem 9), 10) a 11).

III.

Rekapitulace obsahu spisu

7. Obvodní soud pro Prahu 10 rozsudkem ze dne 19. 4. 2013, č. j. 21 C 213/2007-384, určil, že "dohoda o vypořádání restitučního nároku převodem nemovitostí" ze dne 12. 10. 2006, kterou vedlejší účastník převedl na právního předchůdce stěžovatelek nemovitosti, a to pozemek parc. č. X1 a pozemek parc. č. X2, zapsané na listu vlastnictví č. X3 pro katastrální území Uhřetěves, obec Praha, a dále pozemky parc. č. X4, parc. č. X5, parc. č. X6, parc. č. X7, parc. č. X8, parc. č. X9, parc. č. X10, parc. č. X11 a parc. č. X12, zapsané na listu vlastnictví č. X13 pro katastrální území Uhřetěves, obec Praha, je neplatná. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 23. 10. 2013, č. j. 18 Co 357/2013-439, rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé potvrdil. Proti rozsudku Městského soudu v Praze podal právní předchůdce stěžovatelek dovolání, které Nejvyšší soud ústavní stížností napadeným rozsudkem zamítl.

IV.

Postup Ústavního soudu při posouzení ústavní stížnosti

8. Podle ustanovení § 44 zákona o Ústavním soudu nebyl-li návrh mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků usnesením odmítnut, nařídí Ústavní soud ústní jednání, lze-li od tohoto jednání očekávat další objasnění věci. Za splnění podmínek daných tímto zákonným ustanovením rozhodl o věci Ústavní soud s upuštěním od ústního jednání.

V.

Vlastní posouzení ústavní stížnosti

9. Ústavní soud posuzoval ústavní stížnost z hlediska kompetencí daných mu Ústavou, tj. z pozice soudního orgánu ochrany ústavnosti [čl. 83 Ústavy České republiky (dále jen "Ústava")], který není další instancí v systému obecného soudnictví (čl. 91 Ústavy), není soudem nadřazeným obecným soudům, a obdobně jiným orgánům veřejné moci, a jako takový je oprávněn do jejich rozhodovací

pravomoci zasahovat pouze za předpokladu, že nepostupují v souladu s právy obsaženými v hlavě páté Listiny [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy]. S ohledem na zjištěné skutečnosti Ústavní soud dospěl k závěru, že k výše stěžovatelkou tvrzenému porušení práv obsažených v Listině, opravňujícímu zásah Ústavního soudu, v řízení před odvolacím soudem došlo.

10. Právo na spravedlivý proces zakotvené v článku 36 odst. 1 Listiny a v článku 6 odst. 1 Úmluvy zahrnuje právo účastníků řízení předkládat svá stanoviska, která považují za významná pro posouzení věci. Vzhledem k tomu, že Úmluva i Listina mají chránit konkrétní a efektivní práva, nikoliv práva teoretická či iluzorní, zmíněné právo lze považovat za efektivní pouze tehdy, jsou-li stanoviska účastníků opravdu předmětem soudního přezkumu. Jinými slovy, článek 6 Úmluvy klade na soud zejména povinnost efektivně zkoumat argumenty a návrhy důkazů předložené stranami [srov. náleží sp. zn. IV. ÚS 201/04 ze dne 5. 1. 2005 (N 3/36 SbNU 19)]. Obdobně se k této problematice staví Evropský soud pro lidská práva, jenž konstatuje, že článek 6 odst. 1 Úmluvy zavazuje soudy uvést důvody pro svá rozhodnutí, avšak tato povinnost nemůže být chápána jako příkaz předložit detailní odpověď na každý argument; rozsah této povinnosti se může lišit podle povahy rozhodnutí, přičemž její splnění může být hodnoceno pouze ve světle konkrétních okolností případu (srov. § 27 rozsudku č. 18064/91 ze dne 9. 12. 1994 ve věci Hiro Balani proti Španělsku, dostupný na <http://echr.coe.int>).

11. Jak již Ústavní soud upozornil v řadě svých rozhodnutí [např. náleží sp. zn. IV. ÚS 560/08 ze dne 11. 11. 2009 (N 236/55 SbNU 283)], přezkumná činnost Nejvyššího soudu v řízení o dovolání má své limity jak po stránce kvantitativní, tak po stránce kvalitativní. Zatímco z hlediska kvantitativního je významné, v jakém rozsahu, tj. které výroky rozhodnutí odvolacího soudu dovolatel napadne, aspekt kvalitativní se projevuje v ustanovení § 242 odst. 3 věta první o. s. ř., které omezuje přezkum v dovolání napadeného rozhodnutí odvolacího soudu také v tom směru, že je lze přezkoumat jen z důvodů uplatněných v dovolání. Nejvyšší soud je tedy vázán dovolacím důvodem uvedeným v dovolání, přičemž tato vázanost se projevuje nejen v tom, který z důvodů byl uplatněn, ale především v tom, jak byl tento dovolací důvod vyličen, tj. v jakých okolnostech spatřuje dovolatel jeho naplnění (srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1739/2001, či usnesení sp. zn. 33 Odo 649/2005 a sp. zn. 33 Odo 1172/2005, dostupné na www.nsoud.cz).

12. V projednávané věci stěžovatelky namítají, že se dovolací soud nezabýval doplněním dovolání ze dne 17. 1. 2014, ani dovolacími námitkami pod bodem 2-8 v celé šíři. Z odůvodnění napadeného rozsudku je zřejmé, že dovolací soud jednotlivě vymezil dovolací námitky pod bodem 1-8, jak je stěžovatelky označily ve svém dovolání. Následně dovolací soud uvedl, že dovolání bylo doplněno podáním, ve kterém byla namítána nesprávná aplikace ustanovení "§ 80 c) o. s. ř." ve vztahu k žalobkyni b), která nebyla účastníkem předmětné dohody, neboť odvolací soud se při řešení této otázky odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu (jedná se tedy zjevně o doplnění dovolání ze dne 27. 1. 2014 doručené Nejvyššímu soudu dne 28. 1. 2014, obsahující doplnění o námitku pod bodem 12). Z obsahu vyžádaného spisu Ústavní soud zjistil, že podání právního předchůdce stěžovatelek - doplnění dovolání ze dne 17. 1. 2014 doručené Nejvyššímu soudu dne 20. 1. 2014, obsahující doplnění o námitky pod bodem 9-11, nebylo zažurnalizováno, a bylo pouze založeno do příloh spisu, aniž by je soud vzal na vědomí a zabýval se jím. Taktéž podání z téhož dne, doručené Nejvyššímu soudu dne 20. 1. 2014, označené jako "Návrh žalovaného na odklad právní moci dle ust. § 243 o. s. ř." nebylo do spisu založeno, a bylo vloženo mezi stejnopisy spisu, aniž by je vzal soud na vědomí.

13. V doplnění dovolání ze dne 17. 1. 2014 stěžovatelky mimo jiné doplnily a dále podrobně odůvodnily nové tři dovolací důvody, a to:

a) zda do správy Pozemkového fondu České republiky přešly ve smyslu § 17 zákona o půdě, i

pozemky uvedené v § 1 odst. 1 zákona o půdě, i když stát jako vlastník s pozemky naložil přede dnem účinnosti zákona č. [569/1991](#) Sb., o Pozemkovém fondu České republiky, tedy přede dnem 1. 1. 1992

b) zda odvolací soud správně aplikoval ustanovení § 41 obč. zák. o částečné neplatnosti dohody o vypořádání restitučního nároku převodem nemovitostí ohledně pozemků č. parc. X7, X12, X1, X4, X5 a X2 v k. ú. Uhřetěves

c) zda soudy obou stupňů neaplikovaly § 132 občanského soudního řádu při hodnocení důkazů a zjišťování skutkového stavu vadně, v neprospěch žalovaného, když k řadě důkazů nepřihlédly náležitým způsobem nebo je vůbec nezhodnotily.

14. Jak již bylo shora řečeno, jedním z principů představujících součást práva na řádný proces, jakož i pojmu právního státu (čl. 36 odst. 1 Listiny, čl. 1 odst. 1 Ústavy), a vylučujícím libovůli při rozhodování, je základní právo účastníků řízení dle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny na reálnou a efektivní možnost jednat před soudem, spočívající v oprávnění právně i skutkově argumentovat [viz např. nález sp. zn. II. ÚS 369/01 ze dne 18. 12. 2002 (N 156/28 SbNU 401) či nález sp. zn. II. ÚS 523/02 ze dne 21. 1. 2003 (N 12/29 SbNU 95)]. Tomu odpovídá povinnost obecných soudů vypořádat se se vším, co v průběhu řízení vyšlo najevo a co účastníci řízení tvrdí, má-li to vztah k projednávané věci [nález sp. zn. IV. ÚS 563/03 ze dne 12. 5. 2004 (N 71/33 SbNU 209), či nález sp. zn. I. ÚS 593/04 ze dne 20. 12. 2005 (N 230/39 SbNU 443)].

15. Je pak úkolem Ústavního soudu posoudit, dosahuje-li absence reakce obecného soudu na argumentační tvrzení účastníků řízení intenzity svévole. V dosavadní judikatuře ve věcech ústavních stížností [nález sp. zn. III. ÚS 351/04 ze dne 24. 11. 2004 (N 178/35 SbNU 375)] Ústavní soud interpretoval pojem svévole ve smyslu extrémního nesouladu právních závěrů s vykonanými skutkovými a právními zjištěními, dále ve smyslu nerespektování kogentní normy, interpretace, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti (příkladem čehož je přepjatý formalismus), jakož i interpretace a aplikace zákonných pojmů v jiném než zákonem stanoveném a právním myšlením konsensuálně akceptovaném významu, a konečně ve smyslu rozhodování bez bližších kritérií či alespoň zásad odvozených z právní normy.

16. V rozhodované věci je svévole v postupu a rozhodování obecného soudu založena porušením kogentních norem obsažených v § 242 odst. 3 a 4 o. s. ř., jež dosáhlo intenzity dotčení základních práv plynoucích z čl. 36 odst. 1 Listiny tím, že se Nejvyšší soud řádně nezabýval dovolacími důvody, které právní předchůdce stěžovatelek specifikoval ve svém dovolání a v doplnění dovolání ze dne 17. 1. 2014, a nevzal v úvahu ani návrh na odklad právní moci z téhož dne. Tento nedostatek přitom nelze zhojit tím, že se dovolací soud vypořádal s doplněním argumentace dovolání a novými dovolacími důvody pod bodem 9), 10) a 11) ve vyjádření k ústavní stížnosti (str. 3-7 vyjádření). To platí i pro ve vyjádření vyslovený závěr Nejvyššího soudu, že neshledal v dané věci předpoklady pro odklad právní moci rozsudku odvolacího soudu.

17. Ústavní soud v této souvislosti připomíná, že již v téže věci zrušil nálezem sp. zn. IV. ÚS 2642/14 ze dne 28. 1. 2016 (N 18/80 SbNU 225) usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 5. 2014, č. j. 28 Cdo 247/2014-477 s tím, že Nejvyšší soud svým rozhodnutím porušil právo právního předchůdce stěžovatelek na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, neboť napadené usnesení bylo nepředvídatelné a postrádalo náležitosti, které jsou na soudní rozhodnutí kladeny stran odůvodnění a náležitého vypořádání se s tvrzeními stěžovatele.

VI.

Závěr

18. Popsaný postup Nejvyššího soudu, který se z důvodu vlastního pochybení neseznámil s podáním stěžovatelek zahrnujícím nejen nově tři předestřené dovolací důvody, ale i doplnění a rozvedení dovolacích důvodů uvedených v dovolání ze dne 9. 12. 2013, ve svém důsledku představuje zásah do práva stěžovatelek na spravedlivý proces zakotveného v článku 36 odst. 1 Listiny, neboť bylo zabráněno, aby jejich věc byla řádně projednána stanoveným postupem u nezávislého a nestranného soudu. Jak již přitom Ústavní soud uvedl ve svém nálezu ze dne 25. 9. 1997, sp. zn. IV. ÚS 114/96 (N 114/9 SbNU 7), právo plynoucí z čl. 36 odst. 1 Listiny, totiž právo na řádný a spravedlivý proces, zahrnuje v sobě nejen právo na spravedlivý způsob vedení procesu, ale také právo na trvání procesu až do jeho ukončení zákonem předpokládaným způsobem.

19. Ústavní soud proto, aniž by se zabýval meritem věci, jehož projednání náleží obecným soudům, ústavní stížnosti vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2016, č. j. 28 Cdo 812/2016-530, zrušil.

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)